

Nee, hij beschouwt zichzelf niet als missionaris. Voor zijn werk als cabaretier is zijn geloof bijzaak. Niettemin vindt Diederik Smit 'het zout der aarde' een prachterm.

tekst Wilfred Hermans beeld Pure Fotografie

Het geheim van Diederik Smit

In deze rubriek komen bijzondere mensen aan het woord. Ze kopiëren de cultuur niet, maar verrijken die op hun eigen creatieve manier.

Voor een cabaretier met liefde voor snelle taalgrappen kiest Diederik Smit (24) opvallend bedachtzaam – traag bijna – zijn woorden. En genuanceerd. Is deze domineesoon zo'n serieuze jongen? "Ja. Mensen vinden mij vaak opvallend serieus voor iemand die met cabaret bezig is. Als christen besef je denk ik automatisch dat je verantwoordelijk moet omgaan met jezelf en je omgeving. Die houding heeft kennelijk een serieuze bijklank. Vind je dat ik veel nuanceer? Dat weet ik niet, wat vind je genuanceerd? Ik denk niet per se overall genuanceerd over." Kijk, daar gaan we al...

Op de middelbare school begon Diederik met toneelspeken, dichten en cabaret. Na zijn atheneum wilde hij de politiek in of cabaretier worden; dat zag men wel in hem. Uiteindelijk werd het een studie Nederlands in Antwerpen, gecombineerd met theater, film- en literatuurwetenschap. Die maakte hij niet af, omdat hij steeds meer cabaret ging doen. Bovendien vond hij zijn nevenactiviteiten veel leuker en belangrijker. Dat is nu zijn werk geworden. "Ik heb dus geen diploma. Misschien ga ik op mijn veertigste nog eens theologie studeren."

In 2009 won Diederik het Groninger Studenten Cabaret Festival. Dat was het eerste jaar dat hij serieus met cabaret bezig was – een vliegende start dus. Twee jaar later stond hij in de finale van het prestigieuze cabaretfestival Cameretten. Mede daardoor treedt hij tegenwoordig geregeld op bij congressen en studentenverenigingen, en schrijft hij teksten voor de rubriek 'Je Mist Meer Dan Je Ziet' van *De Wereld Draait Door*. Op Humor TV, het digitale comedykanaal van de publieke omroep, maakte Diederik zijn eigen talkshow: Studio Televisie TV. Zijn humor is absurdistisch, en zijn grappen beginnen altijd vanuit de taal. Niet vreemd dus dat Diederik gevraagd werd voor de satirische website *De Speld*, waar hij serieus lijkende nieuwsberichten schrijft, die de *Volkskrant* ook publiceert. Maar niet iedereen heeft door dat het om satire gaat, andere kranten nemen de berichten over alsof het serieus nieuws is. "We schreven een keer dat een snackbar een 'patatje Holocaust' op de kaart had gezet. *De Telegraaf* nam het over. Zelf schreef ik ooit dat een Deense filosoof had gezegd dat de islam geen religie, maar een huishoudelijk artikel is. Dat nam *PowNews* over."

Langzamerhand weet iedereen die Diederik enigszins volgt, dat hij christen is. Dat resulteert niet in minder werk. Integendeel: het wekt nieuwsgierigheid. *De Volkskrant* vroeg hem bijvoorbeeld om vanuit zijn geloofsovertuiging een opiniestuk te schrijven over het nut van christelijke politiek. Onlangs publiceerde diezelfde krant twee tegenovergestelde opiniestukken over de vraag of een geloofsovertuiging een mening is. Het resulteerde in een ruzie op Twitter tussen Diederik en zijn ongelovige collega Arjen Lubach – cabaretier,

winnaar van *De Slimste Mens* en maker van de 'Rapservice' voor *Koefnoen*. Geloof geen mening? Lubach wordt 'ZIEDEND van zoveel onnozelheid'. Geloven in God vergelijkt hij met een sprookjeswereld binnenstappen. 'Alsof je een tenniswedstrijd speelt tegen iemand die je qua tennisspel hoog hebt zitten. (...) Dan ineens draait je tegenstander zich om, pakt een tosti-ijzer en begint de tennisbal te bakken. Als de bal bruin is knabbelt hij hem op om vervolgens triomfantelijk uit te roepen dat hij heeft gewonnen. En jij staat daar maar, met open mond en grote ogen naar hem te kijken. Zo voelt het.'

De kritiek raakt Diederik niet persoonlijk. Hij ziet veel afkeer van religie om zich heen, met name van het christendom. "Ik vind het vooral een opvallend verschijnsel. Critici willen zich denk ik profileren als onafhankelijke denkers; ze voelen zich kennelijk aangevallen, en geven af op alles wat riekt naar betutteling en ouderwetsheid, waar ze het christendom mee associëren. Er zijn ongelovigen die denken dat vrijheid van godsdienst betekent dat je het alleen nog maar over jezelf in relatie tot God mag hebben. Geloof moet je achter de voordeur belevén, buiten het publieke domein. En het wordt kennelijk niet geaccepteerd dat je én leuke grappen maakt, én over vervolgd christenen twittert. Dat krijgen ze niet bij elkaar gebracht. Tegelijkertijd zegt niemand: ik vind Paul van Vliet heel grappig, maar hij moet stoppen met zich inzetten voor Unicef. Of: ik vind de typepjes van Kees van Kooten geweldig, maar hij moet ophouden met aandacht vragen voor ezels in ontwikkelingslanden. Dat doet hij trouwens echt."

Gniffelend: "Misschien zijn critici bang om bekeerd te worden. Opvallend genoeg krijgen moslims er nauwelijks van langs. Zo twitterde Arjen eens: 'God is een lul.' Ik reageerde met: 'Nu nog een variant met Allah.'" Toch stelt Diederik, die de afgelopen verkiezingen nog SGP stemde, grenzen aan kritiek op zijn geloof. "Ik heb weleens reacties op mijn Facebookpagina verwijderd; een vloek die me niet aanstond, of teksten over SGP'ers die mijns inziens richting oproepen tot geweld gingen. Zoiets wil ik niet faciliteren door het niet te verwijderen. Als mensen doelbewust kwetsen, dan voel ik me niet verplicht het gesprek voort te zetten. Er zijn mensen die mij een eng persoon vinden omdat ik christen ben; dat soort persoonlijke discussies probeer ik te vermijden."

Diederik noemt zichzelf een 'conservatief cabaretier'. Wat verstaat hij daaronder? "Dat ik een cabaretier ben met conservatieve opvattingen, politiek gezien bijvoorbeeld. De vraag of conservatief, socialistisch of liberaal cabaret bestaat is vreemd; als het grappig is, is het grappig. Toch noem ik mezelf conservatief cabaretier, omdat het redelijk zeldzaam is. Cabaretiers zijn doorgaans links en progressief; Freek de Jonge die Geert Wilders belachelijk vindt, is niets nieuws."

TWEETS Diederik Smit @DiederikSmit

- Mensen geven hun kinderen de raarste namen. Hoorde laatst iemand zeggen: "Ik ben getrouwd en moeder van Drie."
- Morgen naar een reünie met de mensen die in 2007 in de intercity van Zwolle naar Gouda zaten. Benieuwd waar iedereen terecht is gekomen.
- Ik heb vannacht zo slecht geslapen dat ik al de hele dag met u word aangesproken.
- Kijk, een willekeurige voorbijganger!" "Ssst, dat hoort 'ie al de hele dag.."
- NOS meldt: "Minder zwangere vrouwen roken". Wat is een minder zwangere vrouw? #dtv

Er zijn mensen die mij een eng persoon vinden omdat ik christen ben

Het dagelijks werken in een seculiere omgeving vraagt soms om keuzes. "Als collega's vloeken, zeg ik er soms wat van, luchtig. En toen *De Wereld Draait Door* mij vroeg een voice-over te doen voor een filmpje dat op Goede Vrijdag zou worden uitgezonden – precies op het moment dat ik in de kerk zou zitten – zei ik nee. Ik vertelde daarna dat ik christen was. Aanvankelijk reageerde men verbaasd, maar ze maakten er geen probleem van. Toen er later een brainstormsessie op een zondag werd gepland, zei men erbij dat ik vrij was om niet te komen. Ik merk dat de buitenwereld het accepteert naarmate het langer bekend is, en ik er zelf ontspannen mee omga. Ik zie mijzelf niet als missionaris. Als humor goed in elkaar zit, vind ik dat al nobel genoeg. In die zin is mijn geloof bijzaak in mijn werk. Hoe maatschappelijk relevant een onderwerp ook kan zijn, er moet iets in zitten wat het geschikter maakt voor cabaret dan voor een opiniestuk, anders doe ik er niets mee. Ik vind het verschil tussen overtuigen en getuigen mooi; ik wil niet de hele dag mensen ongevraagd overtuigen, maar wel desgevraagd getuigen. Het mooie van de term 'zout der aarde' vind ik dat het blijkaar mogelijk is dat je als iets kleins binnen iets groots smaakmaker bent. Ik ben als christen in de minderheid, maar het is mijn ambitie om juist vanuit die positie ergens smaak en kleur aan te geven. Ik zie dat haast als een dankbare taak. Wat je als minderheid doet, krijgt juist extra waarde, omdat het opvalt. Het

koste gaat van de slachtoffers, maar wel de kern van het onderwerp raakt." Is er dan geen enkel taboe op humorgebied? "Ik denk het niet, omdat elke vorm van humor de werkelijkheid raakt. Als kindermisbruik gebeurt, dan is dat tussen aanhalingstekens de legitimatie om er grappen over te maken. Over 'spunx' kun je geen grappen maken. Wat dat is? Precies. Dat is een zelfbedacht woord waar jij geen beeld bij hebt, dus daarmee krijg ik jou niet aan het lachen." Geen taboes. Dat klinkt opvallend ongenueanceerd. Welke criteria hanteert Diederik dan nog wél? "Het hoeft niet op ieder moment. Over de daad van Brevik zijn genoeg grappen te maken, maar zoiets doe ik niet op de dag zelf. Dan komt de grap te snel. En de kans dat er iemand in de zaal zit die van dichtbij iets met kanker te maken heeft gehad, is groot; het is geloof ik volksziekte nummer één. Herkenbaar voor iedereen, dus daar kun je prima een grap over maken; het risico dat het voor iemand in de zaal toch te snel is neem je dan. Overigens bedacht ik onlangs daarover de grap: Usain Bolt heeft op de 100 meter een wereldrecord gelopen van 9,58, maar ik vind het te snel om daar grappen over te maken." En de uiterst blasfemische grap van Theo Maassen, waarbij hij likt aan een beeldje van Jezus aan het kruis, en Hem kleineert? "Dat vind ik smakeloos en technisch gezien totaal niet grappig. Het soort grappen waarmee je mensen doelbewust nodeloos kwetst, is in de praktijk ook niet grappig of interessant. Bij grappen over kanker denk ik niet aan het kwetsen van patiënten, maar aan een ander perspectief laten zien. Ik sprak eens met iemand die een vriend had die van kanker genezen was. Hij zei: "Weet je waar ze goede koffie hebben? Op de afdeling Oncologie van het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis. Maar die vriend is inmiddels genezen." 'Aha,' zei ik, 'dus je hoopt eigenlijk dat het weer terugkomt.' 'Ja, eigenlijk wel.' Kwetsen is hier niet het doel; ik kan me zelfs voorstellen dat voormalig kankerpatiënten erom kunnen lachen. Dat intelligente aspect waardoor je er anders tegenaan gaat kijken, mis ik bij die grap van Theo Maassen. Hoe intelligenter de grap, hoe kleiner de kans dat iemand gekwetst wordt. En als iemand gekwetst is omdat hij de grap niet begrijpt, dan was de grap waarschijnlijk niet goed. Een goede grap wordt meteen begrepen."

Opvallend genoeg krijgen moslims er veel minder fel van langs

heeft een bepaalde urgentie. Uit de term 'zout der aarde' spreekt bovendien vertrouwen, net als in de parabel van de talenten. Tijdens een bijbelstudie daarover zei iemand dat uit die gelijkenis blijkt dat God ons vertrouwt. God geeft ons onze talenten, en vertrouwt er dus op dat wij die kunnen inzetten. Dat motiveert mij des te meer om ermee aan de slag te gaan."

Volgens Diederik kun je overal goede grappen over maken – ook als christen. Zelfs over de Holocaust? "Ja, zo veel. Ik wil altijd nog iets doen met 'Holocaustvereniging Het Zonnetje', al weet ik nog niet in welke context." En over kindermisbruik? "Ja. *Dit Was Het Nieuws* had een keer de grap 'Het geweten van Robert M. is zo klein dat hij er zelf een beetje opgewonden van wordt'. Een heel intelligente grap, die niet ten